

**ЗАРОБІТНА ПЛАТА
ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ
ВИЩОГО РІВНЯ
В КРАЇНАХ ОЕСР**

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ВИЩОГО РІВНЯ В КРАЇНАХ ОЕСР

© **Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018**

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, м. Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

У дослідженні розглянуто методологію ОЕСР щодо поділу державної служби на різні рівні та описано функціональні обов'язки на всіх посадах, а також показано структуру нарахування валової заробітної плати для державних службовців. Проведено порівняльний аналіз рівня оплати праці державних службовців вищих рангів країн ОЕСР за 2015 рік. Для кожної з країн визначено перевищення заробітної плати державних службовців вищого рівня над середньою заробітною платою по країні та показником ВВП на душу населення.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в рамках проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального Міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великобританії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завдання Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного та фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю Уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготувала: к. е. н. Алла Іващенко.

За загальною редакцією Віктора Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах авторів, необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автори не є співробітниками, не консультують, не володіють акціями та не отримують фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язані.

© **Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018**

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОСАДОВИХ ОBOB'ЯЗКІВ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В КРАЇНАХ ОЕСР	7
2. ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В КРАЇНАХ ОЕСР	11
3. ОГЛЯД ЗАГАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ СЕРЕД КРАЇН ОЕСР	13
4. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ ВИЩОГО РІВНЯ (ПОСАДИ D1-D2) В КРАЇНАХ ОЕСР	17
ВИСНОВКИ.....	23
ДОДАТКИ	24
ДОДАТОК 1	24
ДОДАТОК 2	25

ВСТУП

Не існує єдиної бази для порівняння та ранжування державної служби по країнах, але більшість експертів беруть до уваги набір таких індикаторів, як розмір, оплата праці та рівень ефективності роботи¹. Державне управління включає розробку політики, її адміністрування та управління структурними елементами державної служби.

Об'єктом аналізу в цьому дослідженні є оплата праці державних службовців різних рангів відповідно до методології Організації економічного співробітництва та розвитку, яка поділяє державну службу на три рівні – вищий, середній та нижчий.

Визначено функціональні обов'язки державних службовців відповідно до посади та структури заробітної плати.

У дослідженні подано огляд середньорічних компенсацій для державних службовців залежно від посади та рангу для таких країн ОЕСР, як Австрія, Бельгія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ісландія, Італія, Литва, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Словенія, Словаччина, Іспанія, Швеція, Велика Британія.

Проаналізовано рівень оплати праці державних службовців від рангу D1 до D6 (D1-D2 – державна служба вищого рівня, D3-D4 – державна служба середнього рівня, D5-D6 – державна служба нижчого рівня), при цьому основну увагу приділено оплаті праці державних службовців вищого рівня.

Проведено порівняльний аналіз заробітної плати державних службовців та середньої заробітної плати по країні і показника ВВП на душу населення.

Виявлено, що один з найвищих рівнів оплати праці на державній службі характерний для Італії, Бельгії, Німеччини та Великої Британії, а найнижчий – для Литви, Греції та Словенії. Детальніше про основні тенденції в розділах 1-4.

1 Public sector trends 2017. 21 state of the public service series. Richard Boyle. Institute of public administration. (p. 9). Retrieved 12th of August, 2018, from: https://www.ipa.ie/_fileupload/ResearchPapers/PublicSectorTrends_2017.pdf.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОСАДОВИХ ОBOB'ЯЗКІВ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В КРАЇНАХ ОЕСР

Основні посади на державній службі у країнах Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) диференціюються від найвищих рівнів (D1-D2) до звичайних посад державних службовців (D5-D6)².

До старших менеджерів належать державні службовці рангу D1 та D2. Ранг **D1** присвоюють державним службовцям вищого рівня, чиї посади нижчі, ніж міністр чи державний секретар країни, які можуть призначатися урядом або главою уряду². Основні обов'язки – професійне консультування з питань політики, контроль за інтерпретацією (трактуванням) та впровадженням політики уряду, у деяких країнах – виконавча влада.

Державним службовцям D1 може надаватися право відвідувати урядові засідання, вони забезпечують загальне керівництво та управління для міністрів/державного секретаря країни або в іншій адміністративній сфері. У країнах з системою автономних агенцій та децентралізованою владою посади D1 відповідають посадам генерального директора.

Основними зобов'язаннями **державних службовців рангу D2** є формування та аналіз політики, її планування та визначення напрямку, координація та оцінка загальної діяльності міністерства або окремого директорату/підрозділу за підтримки державних службовців інших рангів. Вони також належать до державної служби вищого рівня, забезпечують управління та координацію програм для державних службовців у різних політичних сферах, визначають основні завдання, стратегії та програми для конкретного адміністративного підрозділу/департаменту.

Відбір персоналу на посади D1 та D2 включає централізовану процедуру рекрутингу (необхідність складання визначеного набору спеціалізованих та стандартизованих екзаменів). Окрім того, механізм відбору персоналу різний для державних службовців вищого рівня (D1) та генеральних менеджерів і їх заступників (D2)³.

2 Government at a Glance, 2011. OECD. Annex D. Methodology and Additional Notes on Compensation of Government Employees. Retrieved 25th of July, 2018, from: <https://www.oecd.org/gov/48250818.pdf>.

3 OECD Public Governance Review, 2016. Romania. P. 11. Retrieved 25th of July, 2018, from: <https://www.oecd.org/gov/public-governance-review-scan-romania.pdf>.

Державні службовці рангу D3 та D4 належать до державної служби середнього рівня, причому **держслужбовці D3** відповідальні за планування, визначення спрямування та координацію поточної діяльності директорату/ адміністративного підрозділу міністерства за підтримки інших менеджерів, які функціонують у межах правил, встановлених радою директорів або керівним органом.

Також до їх обов'язків належить надання супроводу та загальне управління іншими фахівцями у визначеній сфері. Ці державні службовці відповідальні за реалізацію плану діяльності та управління штатом підрозділів, відділів тощо, запровадження бюджету, моніторинг витрат та оцінку рівня ефективності використання коштів. Менеджери рангу D3 контролюють та оцінюють продуктивність різних підрозділів.

Державні службовці рангу D4 відповідальні за адміністрування політичного консультування і стратегічне та фінансове планування. Вони впроваджують оперативні та адміністративні процедури; забезпечують консультування старшим менеджером; контролюють відбір, тренування та продуктивність штату; відповідальні за підготовку бюджету та нагляд за фінансовими операціями; контролюють витрати та визначають ефективність використання коштів. Окрім того, вони забезпечують управління службовцями в межах визначеного підрозділу.

Менеджери рангу D5 та D6 представляють державну службу нижчого рівня. **Державні службовці рангу D5** обіймають посади старших спеціалістів. Головні обов'язки: керування виконанням програм, контроль за роботою інших спеціалістів та молодших спеціалістів.

Державні службовці рангу D6 мають такі ж обов'язки, як і менеджери рангу D5.

Категорія «службовців» (D5-D6) поділяється на старших та молодших спеціалістів.

Наступним за рангом у держслужбі країн ОЕСР є секретаріат, зокрема **адміністративні виконавчі секретарі** відповідальні за зв'язок, координацію та інші організаційні завдання з підтримки менеджерів вищої ланки, підготовку кореспонденції, звітів, стенограм засідань та іншої спеціалізованої документації. Вони асистують у підготовці бюджетів, моніторингу видатків,

створюють проекти контрактів та іншої документації.

Секретарі (співробітники канцелярії) виконують канцелярські та інші адміністративні обов'язки, пов'язані з грошовими операціями, домовленостями щодо поїздок, інформаційними запитами та зустрічами. Також вони відповідальні за запис, підготовку, сортування, групування та заповнення інформації; сортування, відкриття та відправку електронної пошти; телефонні розмови або електронні запити або їх пересилку до відповідної персони; підготовку інвойсів та запис деталей, пов'язаних з фінансовими транзакціями; переведення інформації в комп'ютерну версію та її коректуру.

Також до державної служби в країнах ОЕСР належать такі позиції, як детективи, офіцери та інспектори поліції, офіцери з питань імміграції, митні та податкові інспектори⁴.

Інспектори та детективи поліції розслідують факти та наслідки, пов'язані зі скоєнням злочинів з метою пошуку підозрюваних та отримання інформації, яка є недоступною для широкого загалу. До їх завдань також належить встановлення контактів та пошук джерел інформації щодо скоєних злочинів з метою запобігання подальшим порушенням або ідентифікації потенційних правопорушників; збір, верифікація та аналіз доказів для розкриття злочинів; проведення арештів; свідчення в судах тощо.

Зазвичай вони виконують обов'язки менеджерів, повинні мати вищу освіту та бути найнятими за результатами просування після визначеної кількості років на посаді офіцера поліції (зазвичай близько 5 років).

Офіцери поліції відповідальні за підтримку закону та порядку, патруль у публічних місцях, забезпечення дотримання законів та нормативних актів та арешт підозрюваних. Інші обов'язки включають регулювання дорожнього руху та прийняття повноважень влади у випадку аварій; надання екстреної допомоги постраждалим внаслідок аварій, злочинів або природних катастроф. Офіцери поліції можуть не мати вищої освіти.

4 2012 Survey on Compensation of Employees in Central/Federal Governments of OECD countries. Public Employment and Management Network. Retrieved 25th of July, 2018, from: <https://www.oecd.org/gov/pem/2012%20Survey%20on%20Compensation%20of%20Government%20Employees%20of%20OECD%20countries.pdf>.

Офіцери з питань імміграції відповідають за контроль та перевірку людей, які перетинають національні кордони згідно із встановленими правилами регулювання. До завдань також належить патрулювання національних кордонів та прибережних вод з метою запобігання нелегальному в'їзду або виїзду з країни, перевірка проїзних документів, координація та кооперація з іншими агенціями, залученими до правоохоронної діяльності, процедури депортації та кримінального переслідування.

До обов'язків **митних інспекторів** належить перевірка транспортних засобів, які перетинають національні кордони, з метою забезпечення виконання встановлених правил регулювання. Також сферою їх відповідальності є перевірка багажу тих, хто перетинає національний кордон, на предмет відповідності національним правилам, зокрема щодо імпорту або експорту товарів та валюти; перевірка транспортних документів та вантажу транспортних засобів, які перетинають кордон; затримання порушників та вилучення заборонених або незадекларованих товарів, які не відповідають міграційному або митному законодавству.

Податкові інспектори здійснюють перевірку податкових відшкодувань, платіжних та інших документів на предмет визначення їх коректності типу та суми податків, зборів та інших платежів, які повинні бути сплачені фізичними або юридичними особами. Також до обов'язків належить професійне консультування з питань оподаткування та сплати інших зборів та платежів організацій, підприємств і населення та здійснення контролю відповідності сплачених податків чинному законодавству.

2. ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ В КРАЇНАХ ОЕСР

Загальний рівень компенсації на державній службі в країнах ОЕСР включає заробітну плату та сплату соціального внеску з боку роботодавця.

До основних складових загального рівня оплати праці на державній службі належать⁵:

1. Валова заробітна плата, яка включає будь-які внески, податки з доходів тощо, що сплачуються роботодавцем за схемою соціального страхування або в податковій органі від імені співробітника, а саме:

- базова заробітна плата (як система окладів) заснована на регулярних щорічних виплатах працівникам за відпрацьований час та надані послуги уряду. У більшості випадків зарплати виплачуються щотижня або щомісяця;
- додаткові виплати, до яких належить загальний рівень бонусів, які виплачуються працівникам, зокрема надбавка за роботу далеко від дому або в нестійких умовах, виплати за експатріацію за роботу за кордоном, виплати за понаднормову роботу, покриття витрат на вартість життя та поїздки з роботи та на роботу, не включаючи соціальні пільги;
- винагорода за позаробочий час, включаючи щорічну відпустку, інші оплачувані відпустки, державні свята та інші визнані святкові дати тощо;
- щорічні або сезонні бонуси та інші додаткові виплати.

2. Соціальні внески, які сплачуються з боку роботодавця у фонди соціального страхування або згідно з іншими схемами соціального страхування на такі цілі:

- внески з боку роботодавців у державні схеми соціального страхування

⁵ Methodology and Additional Notes on Compensation of Government Employees. Annex D (p. 202-205). Government at glance, 2011. Retrieved 5th of August, 2018, from: <https://www.oecd.org/gov/48250818.pdf>.

або в приватні соціальні фонди з метою покриття пенсій, інвалідності, втрати годувальника, хвороби, вагітності, лікарняних, професійних захворювань, безробіття тощо;

- соціальні пільги, які називаються «нефінансовані», тобто на ті цілі, для яких не створено фондів соціального страхування, а саме: покриття витрат на дітей, родину, освіту або інші цілі, вихідна допомога працівникам у зв'язку зі скороченням штату, недієздатністю, смертю тощо.

Рівень соціальних внесків, на які коригується чиста заробітна плата державної служби в цьому дослідженні, усереднений. Ставка внесків та якість соціальних пільг, які працівники можуть отримати через сплату соціальних внесків, залежать від якості та ефективності менеджменту фондів у кожній країні.

Також використовується **коригування на відпрацьований робочий час**, тобто різниця між часом, який фактично було відпрацьовано, та середньорічним рівнем компенсації. У дослідженні для розрахунку середньорічного рівня заробітної плати взято до уваги усереднену різницю в робочому часі (кількість відпрацьованих годин на тиждень на державній службі, щорічні відпустки та державні свята).

Огляд середньорічних компенсацій для державних службовців залежно від посади та рангу для таких країн ОЕСР, як Австрія, Бельгія, Данія, Естонія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Греція, Ісландія, Італія, Литва, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Словенія, Словаччина, Іспанія, Швеція, Велика Британія, представлено в розділі 3.

3. ОГЛЯД ЗАГАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ СЕРЕД КРАЇН ОЕСР

У більшості країн ОЕСР використовується система базової ставки оплати праці для державних службовців відповідно до тарифної сітки. У деяких країнах відхилення від базової заробітної плати для оплати праці державних службовців визначається мультиплікаторами або встановленням відсотків, наприклад у Бельгії, Франції, Німеччині, Італії, Великій Британії та Польщі⁶.

У Швеції базова ставка заробітної плати встановлюється на основі висновку зовнішньої експертної комісії. У Нідерландах та Італії законодавчо визначено максимальний рівень оплати праці для державних службовців залежно від функціональних обов'язків.

Характерно, що в країнах, де існує незначний рівень відхилення від базової заробітної плати для державних службовців, не встановлено стелі для нарахування заробітної плати. А в країнах, де державні інституції мають вищий рівень автономії зі встановлення рівня оплати праці, існують додаткові законодавчі обмеження⁵.

Середньорічний рівень оплати праці для державних службовців залежно від рангу (детальніше див. розділ 1) у країнах ОЕСР представлено на рис. 1. та в Додатку 1.

⁶ The regulation of executive pay across the European Union. Summary of an international comparative study by the European Institute of Public Administration, in cooperation with the Dutch Ministry of the Interior and Kingdom Relations. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://kennisopenbaarbestuur.nl/media/254865/summary-eipa-study-the-regulation-of-executive-pay-across-the-european-union.pdf>.

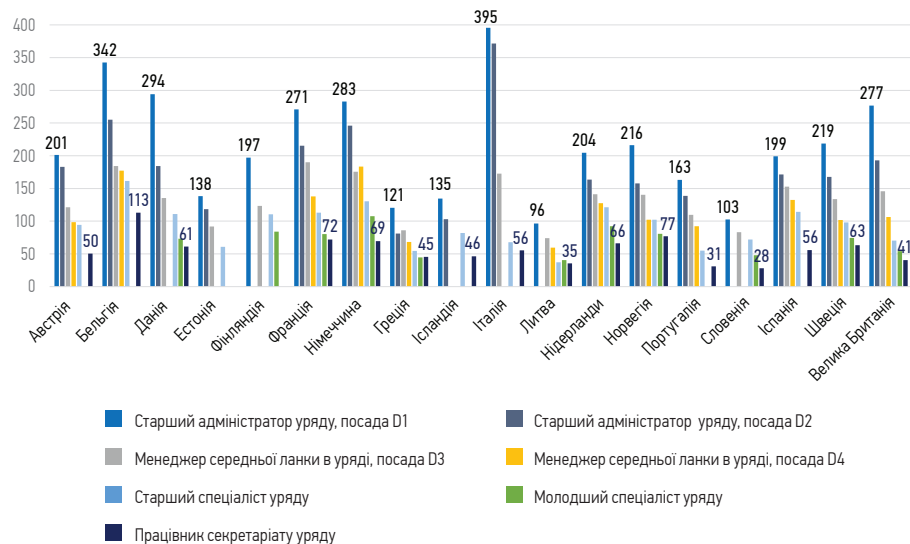

Рис. 1. Середньорічний рівень заробітних плат державних службовців у країнах ОЕСР у 2015 році, тис. дол. США

Джерело: сформовано автором на основі інформації ОЕСР щодо оплати праці в державному секторі⁷.

Детальніше аналіз заробітних плат державних службовців по країнах представлено в Додатку 2.

З рис. 1 простежується динаміка значного перевищення заробітної плати працівників державної служби вищого рівня (D1-D2) над працівниками секретаріату, яке в середньому для всіх проаналізованих становить близько 4 разів. Найбільше перевищення характерне для Великої Британії та Португалії – 6,8 та 5,3 раза відповідно, найменше – для Греції та Литви, яке становить близько 2,7 раза.

Не в усіх країнах ОЕСР державна служба представлена всіма описаними в методології ОЕСР рівнями, зокрема:

- у Фінляндії, Литві та Словенії відсутня посада державної служби вищого рівня D2;

- в Ісландії немає посади державної служби середнього рівня D3;
- у Данії, Естонії, Фінляндії, Ісландії, Італії та Словенії у структурі державної служби відсутня посада D4;
- в Австрії, Бельгії, Естонії, Ісландії, Італії, Португалії, Іспанії немає посади молодшого спеціаліста;
- в Естонії та Фінляндії відсутня посада працівника секретаріату.

Що стосується посади вищого рівня D1 та посади нижчого рівня державної служби старшого спеціаліста, то вони присутні в структурі державної служби всіх проаналізованих на рис. 1 країн ОЕСР.

Згідно з рис. 1 найвища оплата праці державних службовців вищого рівня в Італії та Бельгії – близько 32 та 28 тис. дол. США на місяць для посади D1 і 31 та 21 тис. дол. США на місяць для посади D2 відповідно. Найнижчий рівень у Литві та Словенії – близько 8 та 8,5 тис. дол. США на місяць відповідно для посади D1, тоді як посада D2 в структурі державної служби цих країн відсутня.

На державній службі середнього рівня найвища оплата праці у Франції та Бельгії для D3 – близько 16 та 15 тис. дол. США на місяць відповідно, у Німеччині та Бельгії для D4 – близько 15,3 та 14,8 тис. дол. США на місяць. Найнижчий рівень оплати праці серед проаналізованих країн ОЕСР на посаді D3 в Литві та Словенії (близько 6 та 7 тис. дол. США на місяць відповідно), D4 – у Литві (5 тис. дол. США на місяць) та Греції (5,7 тис. дол. США на місяць).

Що стосується державної служби нижчого рівня, зокрема посад старших та молодших спеціалістів, які в більшості випадків є аналітиками⁸, то найвища оплата праці на посадах старшого спеціаліста в Бельгії (13,5 тис. дол. США на місяць) та Німеччині (11 тис. дол. США на місяць), а в Німеччині та Нідерландах найвищі заробітні плати для посад молодшого спеціаліста – 9 та 7,7 тис. дол. США на місяць.

⁷ Government at a Glance – 2017 edition. Public employment and pay. OECD. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=78408>.

⁸ Government at a Glance 2017. OECD library. Data on public administration in OECD countries. (p. 108). Retrieved 9th of August, 2018, from: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en#page108.

Найнижча заробітна плата в Литві та Греції: у старших спеціалістів – 3 та 4,5 тис. дол. США на місяць, у молодших спеціалістів – 3,4 та 3,7 тис. дол. США на місяць.

Окрім огляду загального рівня заробітної плати на державній службі важливо проаналізувати структуру заробітної плати (чистої заробітної плати, сплати соціального внеску та рівень коригування на робочий час, методологію нарахування заробітної плати див. у розділі 2 дослідження) та порівняти її з рівнем середньої заробітної плати по країні та показником ВВП на душу населення, що розглянуто в розділі 4.

4. АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ ВИЩОГО РІВНЯ (ПОСАДИ D1-D2) В КРАЇНАХ ОЕСР

Як вже зазначалося (див. розділ 1), до державної служби вищого рівня належать посади старших адміністраторів D1 та D2 в основному в таких міністерствах, як міністерство внутрішніх справ, фінансів, юстиції, освіти, охорони здоров'я, навколишнього середовища або еквівалентних ним⁹.

На рис. 2 наведено структуру середньорічної компенсації на державній службі вищого рівня (посада D1) з урахуванням паритету купівельної спроможності на основі даних національних рахунків країн ОЕСР та середньорічної заробітної плати по країні.

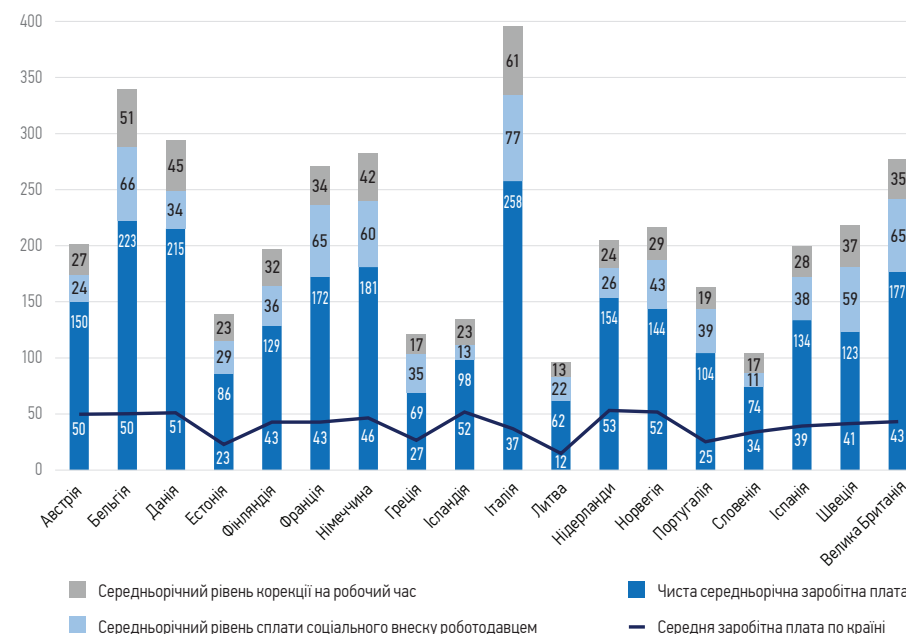

Рис. 2. Структура середньорічної заробітної плати державної служби рівня D1 у країнах ОЕСР у 2015 році, тис. дол. США

Джерело: сформовано автором на основі інформації ОЕСР щодо оплати праці на державній

⁹ Government at a Glance 2017. OECD library. Data on public administration in OECD countries. (p. 104). Retrieved 9th of August, 2018, from: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en#page104.

службі¹⁰, рівня середньої заробітної плати по країні¹¹ та середньої заробітної плати в Литві¹², яку конвертовано згідно з даними статистичного порталу¹³.

Загальний рівень компенсації (див. розділ 3) включає чисту заробітну плату та сплату соціального внеску як у фонди загальнообов'язкового соціального страхування, так і приватні соціальні фонди (детальніше див. розділ 2). Рівень заробітної плати (рис. 2) скориговано на середньорічний рівень корекції на робочий час з урахуванням середньої кількості державних свят¹⁴.

З рис. 2 видно, що найвищий рівень заробітної плати для посади D1 в Італії (33 тис. дол. США на місяць), Бельгії (18,5 тис. дол. США на місяць) та Данії (18 тис. дол. США на місяць); найнижчий у Литві, Греції та Словенії – 5, 5,7 та 6,2 тис. дол. США на місяць відповідно. Середній рівень оплати праці на місяць у проаналізованих країнах для посади D1 становить близько 12,5 тис. дол. США.

В Естонії, Ісландії, Португалії, Швеції та Фінляндії рівень оплати праці на посаді D1 становить 7-10 тис. дол. США на місяць, а в Іспанії, Норвегії, Австрії, Нідерландах, Франції, Великій Британії та Німеччині – від 11 до 15 тис. дол. США на місяць.

На рис. 3 розглянуто рівень оплати праці державних службовців рангу D2. Відповідно до рис. 2-3 питома вага соціального внеску у валовій заробітній платі держслужбовців рангу D1 та D2 диференціюється залежно від країни. Так, в Австрії, Данії, Ісландії, Нідерландах та Словенії – близько 10-12%; у Бельгії, Естонії, Німеччині, Фінляндії, Литві, Норвегії та Іспанії – у межах 18-20%; у Швеції та Греції – найвищі показники на рівні 27 та 28% відповідно.

Питома вага середньорічної корекції робочого часу в структурі валової заробітної плати на державній службі вищого рівня для досліджуваних

10 Government at a Glance – 2017 edition. Public employment and pay. OECD. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=78408>.

11 OECD Employment and Labor Market Statistics. Average annual wages. Retrieved 9th of August, 2018, from: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/data/oecd-employment-and-labour-market-statistics/average-annual-wages_data-00571-en; OECD Stat. Average annual wages. Retrieved 9th of August, 2018, from: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=AV_AN_WAGE.

12 Trading Economics. Wages Europe. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://tradingeconomics.com/country-list/wages?continent=europe>.

13 Euro (EUR) to U.S. dollar (USD) annual average exchange rate from 1999 to 2017. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://www.statista.com/statistics/412794/euro-to-u-s-dollar-annual-average-exchange-rate/>.

14 Government at a Glance 2017. OECD library. Data on public administration in OECD countries. (p. 104). Retrieved 9th of August, 2018, from: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en#page104.

країн становить близько 14%.

З рис. 2-3 видно, що середній рівень перевищення заробітної плати на посаді D1 порівняно з посадою D2 становить близько 30%, при цьому найбільше перевищення (майже 60%) характерне для Данії, найменше – для Австрії, Іспанії та Португалії – у межах 10-16%. Варто відмітити що Нідерланди є винятком: заробітна плата на посаді D1 на 6% нижча, ніж на посаді D2.

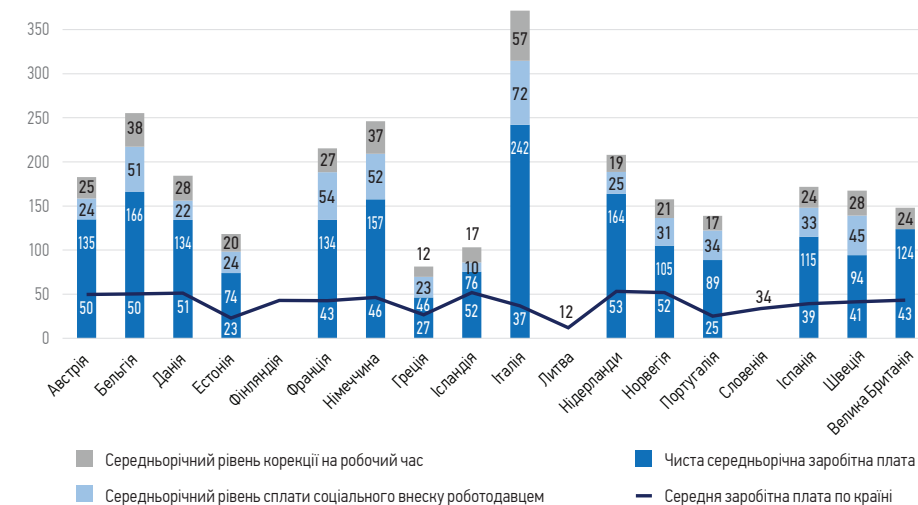

Рис. 3. Структура середньорічної заробітної плати державної служби рівня D2 у країнах ОЕСР у 2015 році, тис. дол. США

Джерело: сформовано автором на основі інформації ОЕСР щодо оплати праці на державній службі¹⁵, рівня середньої заробітної плати по країні¹⁶ та середньої заробітної плати в Литві¹⁷, яку конвертовано згідно з даними статистичного порталу¹⁸.

Для посади D2 (рис. 3) виявлено схожі з посадою D1 тенденції, тобто найвищий

15 Government at a Glance – 2017 edition. Public employment and pay. OECD. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=78408>.

16 OECD Employment and Labor Market Statistics. Average annual wages. Retrieved 9th of August, 2018, from: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/data/oecd-employment-and-labour-market-statistics/average-annual-wages_data-00571-en; OECD Stat. Average annual wages. Retrieved 9th of August, 2018, from: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=AV_AN_WAGE.

17 Trading Economics. Wages Europe. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://tradingeconomics.com/country-list/wages?continent=europe>.

18 Euro (EUR) to U.S. dollar (USD) annual average exchange rate from 1999 to 2017. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://www.statista.com/statistics/412794/euro-to-u-s-dollar-annual-average-exchange-rate/>.

рівень оплати праці в Італії, Бельгії та Нідерландах – 20, 14 та 13 тис. дол. США на місяць відповідно, найнижчий – у Греції, Естонії та Ісландії (4, 6 та 6,3 тис. дол. США на місяць відповідно).

Для посади D2 характерне менше перевищення над середньою заробітною платою по країні, що в середньому становить близько 2,5 раза, при цьому найвищий рівень зафіксовано в Італії (6,5 раза), а найнижчий – в Ісландії (1,5 раза), детальніше співвідношення заробітної плати державних службовців вищих рівнів до середньої заробітної плати по країні представлено на рис. 4.

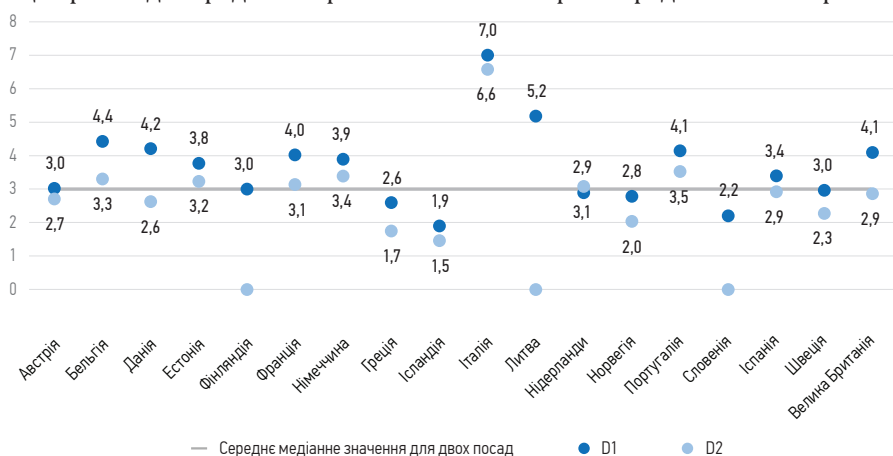

Рис. 4. Співвідношення заробітної плати державних службовців вищих рівнів до середньої заробітної плати по країні з визначенням середнього медіанного значення для досліджуваних країн ОЕСР у 2015 році, коефіцієнт

Джерело: розраховано автором на основі інформації ОЕСР щодо оплати праці на державній службі¹⁹, рівня середньої заробітної плати по країні²⁰ та середньої заробітної плати в Литві²¹, яку конвертовано згідно з даними статистичного порталу²².

З рис. 4 видно, що більшість країн мають рівень співвідношення заробітної

19 Government at a Glance – 2017 edition. Public employment and pay. OECD. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=78408>.
 20 OECD Employment and Labor Market Statistics. Average annual wages. Retrieved 9th of August, 2018, from: https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/data/oecd-employment-and-labour-market-statistics/average-annual-wages_data-00571-en; OECD Stat. Average annual wages. Retrieved 9th of August, 2018, from: https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=AV_AN_WAGE.
 21 Trading Economics. Wages Europe. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://tradingeconomics.com/country-list/wages?continent=europe>.
 22 Euro (EUR) to U.S. dollar (USD) annual average exchange rate from 1999 to 2017. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://www.statista.com/statistics/412794/euro-to-u-s-dollar-annual-average-exchange-rate/>.

плати державних службовців D1 до середньої заробітної плати вищій або на рівні медіанного значення, окрім Греції, Ісландії та Словенії.

Найбільше перевищення зафіксовано в Італії – 7 та 6,6 раза відповідно для посад D1 та D2. Більшість досліджуваних країн ОЕСР мають значення на рівні медіанного або незначне перевищення медіани (до 4 разів).

Окрім перевищення заробітної плати державних службовців вищих рівнів над середньою заробітною платою по країні, важливо проаналізувати рівень перевищення над ВВП на душу населення в країні, що розглянуто на рис. 5.

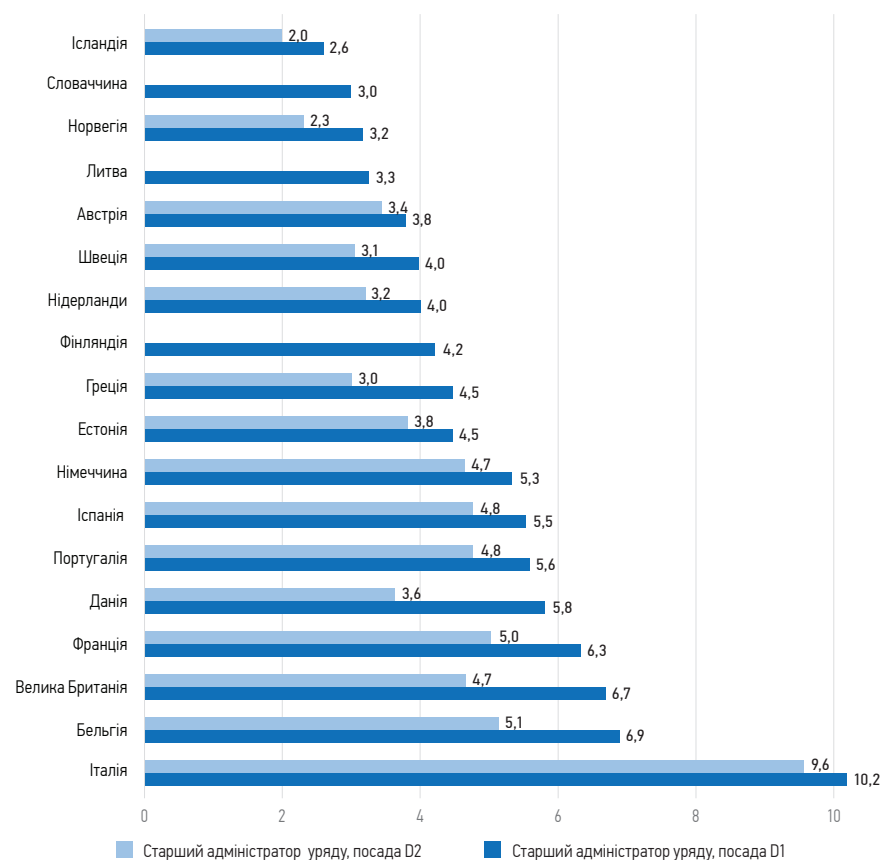

Рис. 5. Співвідношення заробітної плати державних службовців вищого рівня та ВВП на душу населення, коефіцієнт

Джерело: сформовано автором на основі інформації ОЕСР щодо оплати праці на державній

службі²³.

З рис. 5 видно, що найбільше перевищення заробітної плати державних службовців вищого рівня над ВВП на душу населення, зокрема на посадах D1, характерне для Італії, Бельгії та Великої Британії (у межах 7-10 разів), найменше – для Ісландії, Словаччини, Норвегії та Литви (близько 2,5-3 разів).

Для посади D2 (див. рис. 5) найбільше перевищення в Італії (9,6 раза), Бельгії та Франції (близько 5 разів), найменше в Ісландії та Норвегії (2 та 2,3 раза відповідно).

Окрім державної служби вищого рівня, для аналізу системи оплати праці державних службовців доцільно розглянути оплату праці державної служби середнього та нижчого рівнів, що розроблено в дослідженні ОФЕА «Заробітна плата державних службовців середнього та нижчого рівнів у країнах ОЕСР».

ВИСНОВКИ

У дослідженні проаналізовано оплату праці державних службовців різних рангів, визначено рівень перевищення їхніх заробітних плат над середнім рівнем по країні та ВВП на душу населення.

З аналізу заробітних плат державних службовців простежується динаміка до значного перевищення заробітної плати працівників державної служби вищого рівня (D1-D2) над працівниками секретаріату, яке в середньому для всіх проаналізованих країн становить близько 4 разів. Найбільше перевищення у Великій Британії та Португалії – 6,8 та 5,3 рази відповідно, найменше в Греції та Литві – близько 2,7 рази.

Найвища оплата праці державних службовців вищого рівня в Італії та Бельгії – близько 32 та 28 тис. дол. США на місяць для посади D1 і 31 та 21 тис. дол. США на місяць для посади D2 відповідно. А найнижчий рівень у Литві та Словенії – близько 8 та 8,5 тис. дол. США на місяць відповідно для посади D1, тоді як посада D2 в структурі державної служби в цих країнах відсутня.

Серед посад державної служби середнього рівня найвища оплата праці для D3 у Франції та Бельгії – близько 16 та 15 тис. дол. США на місяць відповідно, для D4 в Німеччині та Бельгії – близько 15,3 та 14,8 тис. дол. США на місяць. Найнижчий рівень оплати праці на посадах D3 серед проаналізованих країн ОЕСР у Литві та Словенії (близько 6 та 7 тис. дол. США на місяць відповідно), а D4 – у Литві (5 тис. дол. США на місяць) та Греції (5,7 тис. дол. США на місяць).

Що стосується державної служби нижчого рівня, зокрема посад старших та молодших спеціалістів (D5 та D6), які в більшості випадків є аналітиками²⁴, то найвища оплата праці на посадах старшого спеціаліста в Бельгії (13,5 тис. дол. США на місяць) та Німеччині (11 тис. дол. США на місяць), а в Німеччині та Нідерландах найвищі заробітні плати в молодших спеціалістів – 9 та 7,7 тис. дол. США на місяць.

Найнижча заробітна плата в Литві та Греції: 3 та 4,5 тис. дол. США на місяць на посаді старшого спеціаліста і 3,4 та 3,7 тис. дол. США на місяць на посаді молодшого спеціаліста.

Визначено країни-лідери за найвищою оплатою праці на державній службі – Італія, Бельгія, Німеччина та Велика Британія і найнижчою – Литва, Греція та Словенія.

23 Government at a Glance – 2017 edition. Public employment and pay. OECD. Retrieved 9th of August, 2018, from: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=78408>.

24 Government at a Glance 2017. OECD library. Data on public administration in OECD countries. (p. 108). Retrieved 9th of August, 2018, from: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en#page108.

Середня заробітна плата на рік залежно від посади державного службовця в країнах ОЕСР у 2015 році²⁵ (дол. США)

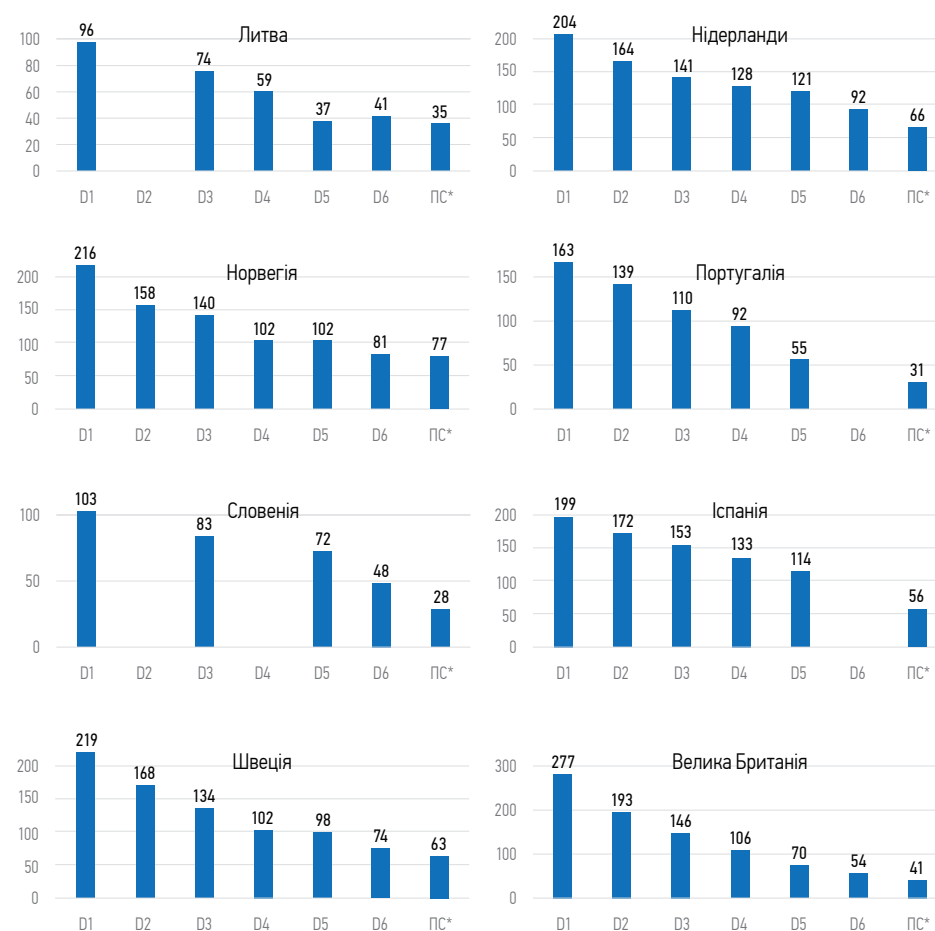
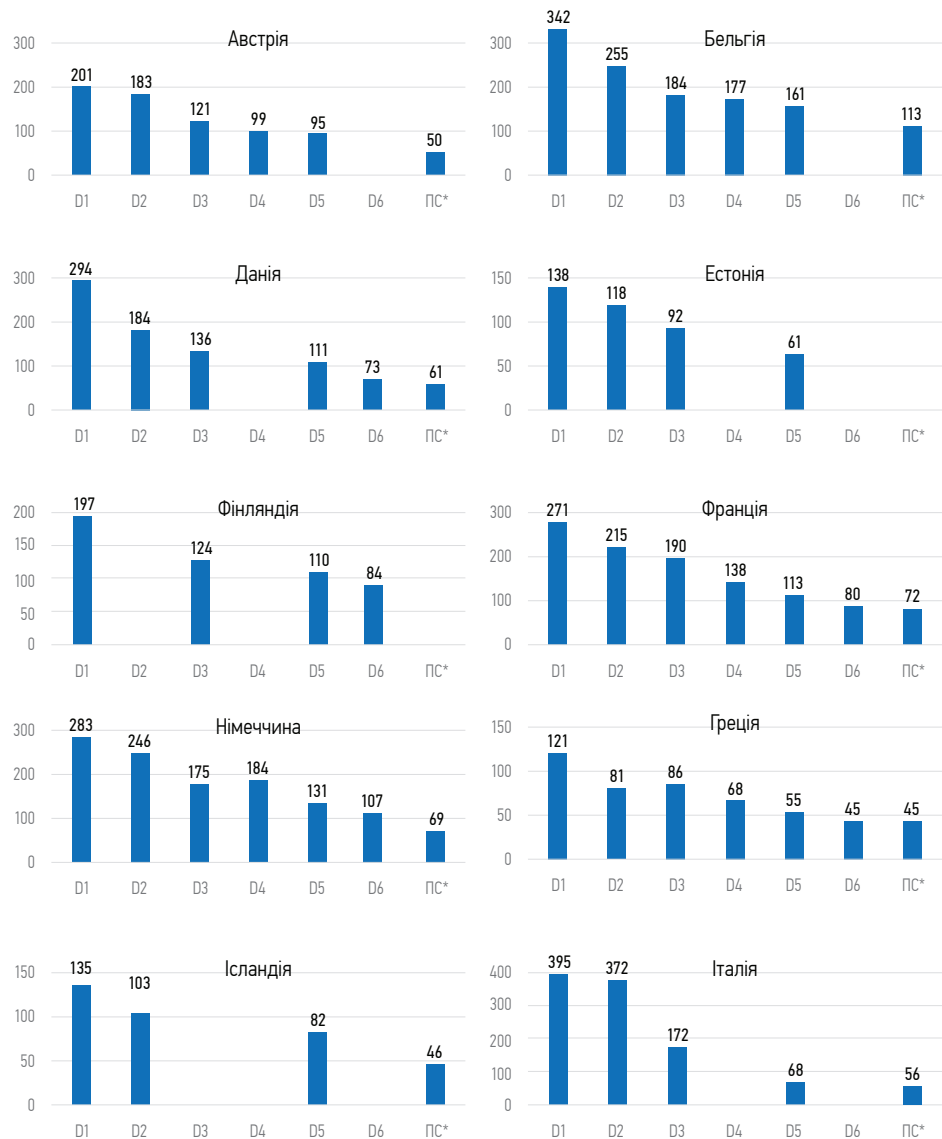
	Старший адміністратор уряду, посада D1	Старший адміністратор уряду, посада D2	Менеджер середньої ланки в уряді, посада D3	Менеджер середньої ланки в уряді, посада D4	Старший спеціаліст уряду	Молодший спеціаліст уряду	Працівник секретаріату уряду
Австрія	201 193	182 880	121 208	98 626	94 586	д/в*	50 375
Бельгія	342 463	255 306	184 263	177 111	161 342	д/в*	112 955
Данія	293 943	184 193	135 584	д/в*	111 052	73 247	61 294
Естонія	138 429	118 242	91 812	д/в*	60 846	д/в*	д/в*
Фінляндія	196 979	д/в*	123 572	д/в*	110 407	84 226	д/в*
Франція	270 929	215 469	190 216	137 909	113 103	80 224	72 078
Німеччина	282 680	245 996	175 415	183 553	130 582	107 498	69 486
Греція	120 562	81 244	85 997	68 334	54 534	44 631	45 449
Ісландія	134 614	103 228	д/в*	д/в*	82 068	д/в*	46 135
Італія	395 373	371 513	172 500	д/в*	67 866	д/в*	55 552
Литва	96 310	д/в*	74 218	59 460	37 377	40 619	35 415
Нідерланди	204 370	163 707	141 032	127 618	121 110	922 44	66 201
Норвегія	216 075	157 643	140 162	102 358	102 058	80 708	76 923
Португалія	163 160	138 815	109 683	92 111	54 928	д/в*	30 906
Словенія	102 745	д/в*	83 246	д/в*	72 013	47 981	27 987
Іспанія	199 330	171 607	152 598	132 685	114 194	д/в*	55 786
Швеція	218 638	167 508	133 760	101 832	98 092	74 379	63 149
Велика Британія	276 838	193 159	145 808	106 406	70 277	54 059	40 623

25 Government at a glance 2017. OECD. Retrieved 9th of August, 2018, from: <http://www.oecd.org/gov/govataglance.htm>.

* д/в – дані відсутні, оскільки на державній службі в деяких країнах немає відповідних посад.

ДОДАТОК 2

Середньорічна оплата праці державних службовців різних рівнів у країнах ОЕСР у 2015 році (тис. дол. США)

* ПС – працівники секретаріату.

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук
тексту необхідно отримати напряму від власників прав.